

**UCHWAŁA NR XVIII/98/15
RADY GMINY ŚWIESZYNO**

z dnia 29 grudnia 2015 r.

w sprawie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016-2018

Na podstawie art.179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 r., poz. 332) **uchwała się, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016-2018, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2016 roku i podlega ogłoszeniu na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Świeszyno, stronie internetowej w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Świeszyno.

Przewodniczący Rady
Gminy Świeszyno

Stanisław Komar

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2016-2018

Karta Diagnostyczna Gminnego Programu Wspierania Rodziny

1. Wprowadzenie

Podstawowym i naturalnym środowiskiem wychowawczym każdego człowieka jest rodzina. Rodzina jako wspólnota nie jest dziełem umowy społecznej, a jej tworzenie opiera się na bogactwie natury ludzkiej. U podstaw tej wspólnoty leży miłość, a nie prawo. Prawo ma zastosowanie jedynie jako konsekwentna ochrona miłości. Prawidłowo funkcjonująca rodzina tworzy wspólnotę, która wymaga od swoich członków, przede wszystkim rodziców, integralnego zespolenia celów i dążeń, podejmowania na jej rzecz działań dobrowolnych wynikających z poczucia wewnętrznej konieczności. W prawidłowo funkcjonującej rodzinie o zdrowym stylu życia dziecko uczy się wzorów społecznego postępowania, przyswaja sobie wartości moralne, postawy wobec małżeństwa i rodziny, wobec innych ludzi, wobec cierpienia i śmierci. Wpływ rodziców opiera się w dużej mierze na skłonnościach naśladowczych dziecka. Podstawą prawidłowych stosunków w rodzinie jest równowaga i stabilność wzajemnych stosunków między rodzicami, ich poczucie odpowiedzialności oraz więź emocjonalna między wszystkimi członkami rodziny.

Rodzina stanowi naturalne środowisko, w którym człowiek przychodzi na świat, rozwija się i dorasta, w którym uczy się bliskich kontaktów z innymi ludźmi, zdobywa podstawową wiedzę, kształtuje i doskonali swoje umiejętności. Wzorce zachowań, sposoby przeżywania, umiejętność przystosowania człowieka do otoczenia w znacznym stopniu są kształtowane w rodzinie. Prawidłowo funkcjonująca rodzina przyczynia się do rozwoju wychowujących się w niej dzieci. Natomiast rodzina, w której pojawiają się zaburzenia staje się rodziną dysfunkcyjną, w której dzieci doświadczają wstydu związanego głównie z zaniedbywaniem ich przez rodziców, co może mieć miejsce w sytuacji rzeczywistego fizycznego opuszczenia, albo też przyjmować inne formy np. nieujawniania wobec dzieci emocji przeżywanych przez osoby dorosłe, nieuznawania dziecięcej ekspresji emocji i uczuć, niezaspokajania dziecięcych potrzeb. W rodzinach dysfunkcyjnych rodzice nie sprawują prawidłowo władzy rodzicielskiej, nie określają reguł zachowań dzieci, albo ich nie egzekwują. W rodzinie takiej brak jest poczucia bezpieczeństwa, brak jasnego określenia norm i wartości, brak też wyraźnego podziału ról.

Ważne jest, by działania i decyzje względem rodziny były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji (pomoc społeczna, szkoła, sąd, policja). Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest utworzenie spójnego systemu wsparcia rodzin i dzieci, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, mających na celu przywrócenie im zdolności do wypełniania tych ról, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Realizowane w ramach programu zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko zostanie umieszczone poza rodziną biologiczną. Ma to na celu pomoc w odzyskaniu przez rodziców funkcji opiekuńczych czyli umożliwienie dziecku powrotu do środowiska rodzinnego.

2. Diagnoza

Diagnoza środowiskowa została dokonana w oparciu o dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Koszalinie oraz szkół z terenu gminy i świetlic socjoterapeutycznych.

Gmina Świeszyno od wielu lat prowadzi działania na rzecz wspierania rodziny m. in. poprzez realizację działań podejmowanych przez jednostki organizacyjne funkcjonujące na jej terenie.

Karta Diagnostyczna Gminnego Programu Wspierania Rodziny

Wyszczególnienie	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014
Liczba mieszkańców	6456	6568	6690
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	375	291	271
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego	562	366	321
Liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego	17	16	20
Liczba dzieci w wieku 0-13	973	939	944
Liczba dzieci w wieku 14-18	503	480	479
Liczba dzieci/młodzieży z terenu gminy umieszczonych w pieczy zastępczej	3	5	9
Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie gminy	12	10	11
Liczba dzieci, które wychowują się w rodzinach zastępczych na terenie gminy	28	16	12

Analizując powyższe dane należy stwierdzić, że zwiększyła się liczba mieszkańców gminy. Na przełomie trzech lat przybyło ponad 300 mieszkańców. Niestety zmniejszyła się liczba dzieci zarówno w wieku od 0 do 13 jak i od 14 do 18. Od 2013 roku mniej rodzin korzysta z pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego. Nieznacznie tylko wzrosła liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego. Taka sytuacja spowodowana jest zmniejszeniem się stopy bezrobocia, podejmowaniem pracy poza granicami kraju. W analizowanym okresie zwiększyła się liczba dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych. Sytuacja ta związana jest z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi jakie dominują u znacznej części klientów pomocy społecznej. W 2015 roku w gminie funkcjonuje 13 rodzin zastępczych, w których wychowuje się 20 dzieci. Pomimo, że zmniejszyła się liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej zaobserwowano wzrost problemów w funkcjonowaniu rodziny, co przełożyło się na zwiększoną liczbę dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych.

Poniższa tabela przedstawia przyczyny trudnych sytuacji życiowych w jakich znalazły się rodziny zamieszkujące teren gminy.

Przyczyny trudnych sytuacji życiowych rodzin korzystających z pomocy

Występujący problem	Liczba środowisk		
	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014
Ubóstwo	220	206	227
Bezrobocie	200	229	225
Długotrwała choroba	60	53	62
Alkoholizm	4	3	9
Bezdomność	5	9	5
Niezaradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	41	34	37

Przemoc w rodzinie	0	0	0
Niepełnosprawność	41	39	37
Ochrona macierzyństwa	39	42	40

Najczęstszym powodem przyznawania pomocy finansowej w analizowanym okresie jest ubóstwo. Również niezmienna jest liczba osób, które borykają się z problemem bezrobocia. Brak pracy jest czynnikiem, który ma wpływ na zaspakajanie podstawowych potrzeb rodziny i prowadzi do narastania kwestii ubóstwa. W badanym okresie na podobnym poziomie utrzymuje się liczba rodzin, które nie radzą sobie z opieką i wychowaniem własnych dzieci. Zauważalny jest wzrost środowisk, w których występuje dysfunkcja nadużywania alkoholu.

Istotną rolę zgodną z polityką społeczną państwa odgrywa praca socjalna w połączeniu ze wsparciem finansowym lub rzeczowym.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej od dnia 24.09.2012 roku zatrudnia jednego asystenta rodziny, którego zadaniem jest zmienić stosunek osób w rodzinie do własnej sprawczości, zwiększyć ich poczucie wpływu na własne życie, podnieść samoocenę. Indywidualna pomoc służy rozwojowi kompetencji poszczególnych członków rodziny, osiągnięciu wyznaczonych przez nich celów, wzbudzaniu w nich wiary we własne możliwości oraz motywowaniu do podejmowania działań, do tej pory uznawanych za niemożliwe. Działania asystenta i rodziny zmierzają do jej usamodzielnienia i pozostawienia dzieci w rodzinie, w środowisku zapewniającym im poczucie bezpieczeństwa i prawidłowy rozwój.

W 2013 roku przydzielono asystenta 13 rodzinom z uwagi na obserwację pod kątem pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz 1 rodzinie z uwagi na zjawisko przemocy. W 2014 roku przyznano asystenta rodziny 13 rodzinom z uwagi na obserwację pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz 1 rodzinie na rzecz powrotu dziecka do domu rodzinnego.

Asystent rodziny opracowywał i realizował plany pracy wspólnie z członkami rodzin po konsultacjach z pracownikami socjalnymi. Udzielał pomocy rodziną w poprawie ich sytuacji życiowej, w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, w rozwikłaniu problemów socjalnych, w rozwiązywaniu problemów psychologicznych i wychowawczych. Wspierał aktywność społeczną rodzin. Motywował członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Udzielał pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej. Zachęcał rodziny do udziału w zajęciach grupowych, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych.

W 2014 roku podjął jedno działanie interwencyjne w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci. Prowadził indywidualne konsultacje wychowawcze dla rodziców i dzieci oraz dokumentację dotyczącą pracy z rodziną. Współpracował z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny np. „Szlachetna Paczka”, Fundacja „Zdążyć z miłością”.

W latach 2013-2014 zakończono współpracę z 5 rodzinami ze względu na osiągnięcie celów zawartych w planie pracy lub zmianę miejsca zamieszkania rodziny, a także odmowę współpracy z asystentem rodziny.

Z analizy przedstawionych danych wynika, że w środowiskach rodzinnych dominują problemy z prawidłowym ich funkcjonowaniem. W związku z tym zachodzi potrzeba poszukiwania kandydatów na rodziny wspierające, aby tym samym wzmocnić działania asystenta rodziny.

Sytuacja rodzin monitorowana jest również przez szkoły znajdujące się na terenie gminy. W roku szkolnym 2014/2015 liczba uczniów wynosiła **423**. Obecnie w szkołach naukę pobiera **431** uczniów. Z informacji uzyskanych od pedagogów szkolnych wynika, że największymi problemami występującymi w szkołach są: braki w kompetencjach społecznych, nieumiejętności rozwiązywania konfliktów oraz niezaradność dzieci i rodziców.

W szkołach zadania wychowawcze realizowane są przede wszystkim poprzez: wspieranie rodziców w procesie wychowania, zapewnienie uczniom pomocy pedagogicznej i socjoterapeutycznej, propagowanie prawidłowych zachowań zdrowotnych i społecznych, zapobieganie problemom z uzależnieniem od narkotyków i dopalaczy.

Dzieci i młodzież uczestniczą w zajęciach socjoterapeutycznych, które odbywają się we wszystkich świetlicach wiejskich. W 2012 roku uczestniczyło w nich 100 dzieci, w 2013 roku 136 dzieci, a 2014 roku 107 dzieci. Z obserwacji osoby prowadzącej te zajęcia wynika, że najczęstszymi problemami uczestników tych spotkań są: brak zrozumienia wśród dorosłych, zjawisko przemocy moralnej, mała wrażliwość rówieśników i dorosłych, nierówności społeczne. Dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym mają na ogół problemy w sferze emocjonalnej. Ich zaburzenia nie pozwalają na prawidłowe funkcjonowanie. W taki sposób dziecko z głębokim deficytem emocjonalnym nie wykształtuje odpowiedniej hierarchii wartości. Proces ukierunkowania dziecka jest niezwykle trudny i pochłania wiele pracy i wysiłku. Na niedostosowanie społeczne dzieci duży wpływ ma środowisko pierwotne, którym jest rodzina oraz rozwój cywilizacji i technologii, a także środowisko rówieśnicze. Nie mniej jednak rodzina niezależnie od tego jak funkcjonuje, czy jest środowiskiem zdrowym i wartościowym moralnie, czy też przejawia wyraźne cechy patologii, w każdym przypadku kształtuje osobowość, postawę społeczną, wyznacza koleje losu dziecka.

Współpraca między wszystkimi instytucjami działającymi na terenie gminy na rzecz dziecka i rodziny oraz podejmowane działania sprzyjają prawidłowemu rozwojowi rodziny.

3. Zasoby instytucjonalne działające w obszarze wspierania rodzin na terenie gminy

W strukturach lokalnych działają:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;
- Zespół Dzielnicy;
- Zespół Interdyscyplinarny;
- Urząd Gminy;
- Gminna Komisja do Spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Samodzielny Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdrowie”;
- Szkoła Podstawowa w Konikowie;
- Szkoła Podstawowa w Dunowie;
- Szkoła Podstawowa w Zegrzu Pomorskim;
- Gimnazjum;
- Przedszkole Gminne;
- Caritas Parafii pw. Nar. NMP;
- Multimedialne Centrum Kultury e-Eureka - Biblioteka Publiczna.

4. Cel główny i cele szczegółowe programu

Cel główny:

wspieranie rodzin w przywracaniu im zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo- wychowawczych.

Cele szczegółowe:

- wzmacnianie roli i funkcji rodziny;
- diagnozowanie skali potrzeb i problemów rodziny;
- tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu instytucji rodziny i jej integracji;
- pozostawianie dzieci i młodzieży w środowisku zamieszkania;
- współpraca z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny;
- uwrażliwianie i aktywizowanie środowiska lokalnego na potrzeby dzieci i rodzin przeżywających trudności;
- promowanie rodziny jako priorytetu w pracy instytucji i służb działających na jej rzecz;
- dążenie do reintegracji rodziny;
- podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej.

5. Adresaci programu

Odbiorcami programu będą rodziny doświadczające problemów opiekuńczo-wychowawczych, zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej, bądź też takie, którym została odebrana lub ograniczona władza rodzicielska.

6. Zadania w zakresie wspierania rodziny i realizatorzy

Założenia programu wspierania rodziny będą realizować samorządowe jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe i inne podmioty realizujące zadania na rzecz dziecka i rodziny.

Lp.	Nazwa zadania	Partnerzy	Termin realizacji
1	Pomoc finansowa i rzeczowa dla rodzin przeżywających trudności w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej	GOPS, Caritas	na bieżąco według potrzeb
2	Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny	GOPS	na bieżąco, według potrzeb
3	Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystenta rodziny	GOPS	2 x w roku
4	Umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego, współpraca z rodzicami, pedagogizacja rodziców – cyber przemoc, prawa i obowiązki rodziców, dopalacze(nikotyna, narkotyki)	GOPS, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Zespół Interdyscyplinarny, Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, kuratorzy sądowi, szkoły, Policja	na bieżąco, według potrzeb
5	Działania zmierzające do poszukiwania kandydatów na rodzinę wspierającą	GOPS	rok 2016
6	Współpraca asystenta rodziny z rodzinami wspierającymi	GOPS	na bieżąco, według potrzeb
7	Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej	GOPS	na bieżąco, według potrzeb
8	Współfinansowanie pobytu dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej	GOPS	na bieżąco, według potrzeb
9	Prowadzenie i rozwój form wsparcia dziennego dla dzieci (zajęcia	GOPS, Gminna Komisja Rozwiązywania	10 miesięcy w każdym roku

	socjoterapeutyczne w świetlicach wiejskich)	Problemów Alkoholowych	
10	Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej	GOPS, Policja, Zespół Interdyscyplinarny	na bieżąco, według potrzeb

7. Źródła finansowania

Finansowanie programu odbywać się będzie ze środków:

- budżetu Gminy Świeszyno;
- dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych;
- dotacji z budżetu państwa na realizację zadań zleconych;
- programów rządowych z zakresu wspierania rodziny;
- funduszy Unii Europejskiej;
- innych środków pozyskanych w ramach konkursów dotacyjnych.

Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cyklicznie rocznych planach finansowych.

8. Monitorowanie przebiegu

Monitoring będzie polegał na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych zadań w ramach Programu od podmiotów zaangażowanych w jego realizację przez koordynatora Programu - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań.

9. Przewidywane efekty realizacji Programu

Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być polepszenie sytuacji rodzin z dziećmi, wzrost poczucia bezpieczeństwa socjalnego, zminimalizowanie skutków negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.

Przewodniczący Rady
Gminy Świeszyno

Stanisław Komar